

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 215/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej advokátom JUDr. Vladimírom Lamačkom ml., Advokátska kancelária, Hlavné námestie 7, Nové Zámky, vo veci namietaného porušenia čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 74/2015 a jeho rozsudkom zo 14. októbra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní

vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 74/2015 a jeho rozsudkom zo 14. októbra 2015 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“). Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 12. februára 2016.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 C 174/2001-297 z 23. mája 2006 v spojení s opravným uznesením č. k. 6 C 174/2001-319 z 11. septembra 2006 bola zamietnutá žaloba žalobcov proti sťažovateľke ako žalovanej 1 na zaplatenie sumy 700 000 Sk (23 235,74 €). Žalovaný 2 () bol zaviazaný zaplatiť žalobcom sumu 705 000 Sk (23 401,71 €) s úrokmi z omeškania. Žaloba v časti o zaplatenie sumy 920 000 Sk (30 538,41 €) bola tiež zamietnutá.

Rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 48/2013-564 z 8. októbra 2014 bol rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením zmenený tak, že sťažovateľka bola zaviazaná zaplatiť každému zo žalobcov po 3 485,36 € s úrokmi z omeškania, pričom nárok žalobcov voči sťažovateľke bol vo zvyšnej časti zamietnutý.

Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 74/2015 zo 14. októbra 2015 bolo zamietnuté dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 48/2013 z 8. októbra 2014. Rozsudok bol právnej zástupkyňi sťažovateľky doručený 14. decembra 2015.

Sťažovateľka v podanom dovolaní namietala nesprávne právne posúdenie veci a skutočnosť, že konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Namietala tiež, že krajský súd sa odchyľil od právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v tejto veci v skoršom dovolacom rozhodnutí, a to v uznesení sp. zn. 2 Cdo 92/2010 z 19. januára 2012 (ďalej aj „skoršie dovolacie rozhodnutie“).

Zo sťažnosti ďalej vyplynulo, že podľa názoru najvyššieho súdu má skutkový záver krajského súdu o preukázaní prevzatia príslušnej sumy sťažovateľkou oporu vo vykonanom dokazovaní a následne je správny aj z toho vyplývajúci právny záver krajského súdu. Najvyšší súd tak vlastne potvrdil rozsudok krajského súdu, ktorý vychádzal len z dôkazov

vykonaných pred zrušujúcim uznesením najvyššieho súdu, a zmenil iba titul bezdôvodného obohatenia z obohatenia získaného plnením z právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol, na plnenie bez právneho dôvodu. Nijako však pritom neskúmal vec v zmysle inštrukcií najvyššieho súdu vyplývajúcich z jeho zrušujúceho uznesenia.

Ďalej sťažovateľka v dovolaní proti rozsudku krajského súdu z 8. apríla 2015 namietala aj nesprávne hodnotenie dôkazov, keďže sa podľa jej názoru brali do úvahy len tie, ktoré boli v jej neprospech, pričom dôkazom v neprospech žalobcov nebola venovaná žiadna pozornosť.

Podľa názoru sťažovateľky takýmto postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu jej označených práv podľa ústavy a dohovoru.

Záver napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, podľa ktorého na strane sťažovateľky vzniklo bezdôvodné obohatenie, je podľa sťažovateľky arbitrárny, lebo v tomto smere krajský súd žiadne relevantné dokazovanie nevykonával, a to aj napriek tomu, že podľa zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu dospel krajský súd k záveru o vzniku záväzkového právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia bez toho, aby sa zaoberal relevantnými skutočnosťami týkajúcimi sa predpokladov jeho vzniku. Rovnako najvyšší súd v zrušujúcom uznesení poukázal na to, že záver o vzniku bezdôvodného obohatenia na základe právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Krajský súd podľa sťažovateľky bez pochybnosti neustálil, ktorý zo žalovaných a v akej výške bezdôvodné obohatenie získal, resp. ktorému zo žalobcov a v akej výške vznikla majetková ujma, a neustálil ani príčinnú súvislosť medzi získaním bezdôvodného obohatenia a vznikom majetkovej ujmy, hoci dôkazná povinnosť bola na žalobcoch, ktorí nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatnili. Ide teda o dva protichodné názory najvyššieho súdu v tej istej veci napriek nezmeneným podkladom vo vykonanom dokazovaní. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku v podstate vymenoval len tie skutočnosti vyplývajúce z dokazovania, ktoré boli predtým v skoršom dovolacom konaní vyhodnotené ako nepostačujúce na konštatovanie záveru o vzniku bezdôvodného obohatenia.

Z uvedeného vyplýva podľa sťažovateľky absencia konzistencie v rozhodovaní najvyššieho súdu v tej istej veci.

Sťažovateľka považuje za neprijateľné, že najvyšší súd prihliadol na úradný záznam spísaný v advokátskej kancelárii JUDr. [REDAKOVANÉ] ako na usvedčujúci dôkaz bez toho, aby reagoval na námietku sťažovateľky, že tento úradný záznam spochybnili samotní žalobcovia svojimi vyjadreniami, podľa ktorých celú sumu dali k rukám žalovaného 2, pričom úradný záznam a vyjadrenia sú v príkrom rozpore. Sťažovateľka podľa úradného záznamu mala údajne disponovať 15. februára 2000 sumou 700 000 Sk zo sumy 3 000 000 Sk odovzdanej žalovanému 2 (sťažovateľka zjavne nesprávne v sťažnosti uviedla žalovanému 1, pozn.), hoci podľa vyjadrení žalobcov títo odovzdali žalovanému 2 sumu 1 000 000 Sk až v marci 2000. Podľa sťažovateľky bolo povinnosťou krajského súdu, ale tiež najvyššieho súdu zaoberať sa týmto rozporom, resp. vysvetliť, prečo ho netreba považovať za rozhodujúci. Navyše v úradnom zázname nie je uvedené, kedy mala sťažovateľka údajne zo sumy 3 000 000 Sk prevziať sumu 700 000 Sk.

Najvyšší súd sa teda podľa názoru sťažovateľky oprel o úradný záznam, z ktorého namietanou hodnovernosťou sa vôbec nevysporiadal, a tiež o výpoveď sťažovateľky zo 4. decembra 2001, kedy nepoprela prevzatie sumy 390 000 Sk. Táto časť jej výpovede bola však vytrhnutá z kontextu, pričom sťažovateľka nedoznala, že tieto peniaze boli poskytnuté na účel kúpy rodinného domu. V rozpore so závermi skoršieho dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu sú podľa sťažovateľky aj tvrdenia jedného zo žalobcov, ktorý v písomnom vyjadrení zo 16. decembra 2002 tvrdil, že žalovaní dostali 3 000 000 Sk, avšak vo svojej výpovedi z 23. mája 2006 uviedol, že žalovaným vyplatil ku koncu roka 1997 sumu 1 419 000 Sk.

Za absurdné považuje sťažovateľka aj to, že sa nevykonalo dokazovanie v tom smere, odkiaľ mali žalobcovia nadobudnúť toľko finančných prostriedkov na zamýšľanú kúpu rodinného domu, keď boli v tom čase nezamestnaní.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] (...) na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod spis. zn. 8 Cdo 74/2015 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 8 Cdo 74/2015 zo dňa 14.10.2015 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] (...) sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 1.000,- € (slovom: tisíc eur), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný [REDAKOVANÉ] vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).

4. [REDAKOVANÉ] (...) sa priznávajú trovy konania a právneho zastúpenia v sume vo výške 303,16 €, a to za dva úkony právnej služby – prevzatie veci a príprava veci a spísanie sťažnosti na Ústavný súd, 2 x á 143 € + paušál 2 x 8,58 €, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť k rukám právneho zástupcu sťažovateľky, a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 74/2015 zo 14. októbra 2015 vyplýva, že ním bolo zamietnuté dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 48/2013 z 8. októbra 2014.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu sťažovateľka v dovolaní namietala, že krajský súd vychádzal z nesprávne zisteného skutkového stavu a hoci najvyšší súd mu uložil bez pochybnosti ustáliť, ktorý zo žalovaných v akej konkrétnej výške získal bezdôvodné obohatenie, tieto pochybnosti neodstránil, pričom na základe výsledkov dokazovania nemožno tvrdiť, že by žalobcovia uniesli dôkazné bremeno o vzniku bezdôvodného obohatenia.

Ďalej najvyšší súd poukazuje na to, že v skoršom dovolacom konaní najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 92/2010 z 19. januára 2012 zrušil skorší právoplatný rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 56/2009 z 8. júna 2009, keďže tento sa nezaoberal rozhodnými skutočnosťami dôležitými pre správne posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku (tento

chybný postup v odôvodnení rozsudku v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ani náležite nevysvetlil). Jeho konanie bolo preto postihnuté vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku a vylúčilo tým možnosť preskúmania rozsudku z hľadiska jeho vecnej správnosti a všetkých dôvodov uvedených v dovolaní.

Podľa názoru najvyššieho súdu skutkový záver krajského súdu o preukázaní prevzatia sumy 700 000 Sk sťažovateľkou ako preddavku kúpnej ceny je správny a správny je aj z neho vyplývajúci právny záver o jej povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie získané bez právneho dôvodu, keďže nedošlo k uzavretiu kúpnej zmluvy, ale ani zmluvy o budúcej zmluve. Najvyšší súd poukazuje v tejto súvislosti na úradný záznam z 15. februára 2000 spísaný u JUDr. [REDAKOVANÉ] a podpísaný sťažovateľkou, z ktorého vyplýva, že sa u nej z vyplatenej zálohy 3 000 000 Sk nachádza suma 700 000 Sk. Podobne sťažovateľka na pojednávaní 4. decembra 2001 uviedla, že nepopiera prevzatie 390 000 Sk od jedného zo žalobcov, ako aj trikrát po 100 000 Sk. Rovnako vo vyjadrení k žalobe z 10. mája 2002 uznala, že prevzala celkom 738 000 Sk. Aj vo vyjadrení k žalobe z 30. mája 2004 sa uvádza, že sťažovateľka uznáva prevzatie celkom 700 000 Sk. Obdobne sa vyjadrila sťažovateľka aj pri ďalších príležitostiach, ktoré najvyšší súd podrobne rozoberá. Napokon sa najvyšší súd zaoberá otázkou premlčania uplatnených nárokov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného

predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Jadrom sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky s hodnotením (príp. nehodnotením) niektorých dôkazov krajským súdom a najvyšším súdom, ako aj neúplnosť dokazovania, keďže sa podľa nej neskúmalo, či žalobcovia mohli vôbec mať takú vysokú sumu, ktorú mali zaplatiť. Sťažovateľka je tiež presvedčená o tom, že nebol rešpektovaný právny názor vyslovený najvyšším súdom v jeho skoršom dovolacom rozhodnutí v tej istej veci.

Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že závery najvyššieho súdu sa nejavia ani ako arbitrárne, ale ani ako zjavne neodôvodnené. Najvyšší súd konštatuje, že z hľadiska náležitostí odôvodnenia napadnutého rozsudku z pohľadu krajským súdom zisteného skutkového stavu treba argumentáciu krajského súdu považovať za dostatočnú. To súvisí so skorším dovolacím uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 92/2010 z 19. januára 2012, v ktorom sa konštatovala vada konania spočívajúca v tom, že krajský súd nedostatočne zdôvodnil skutočnosti rozhodné pre správne posúdenie uplatneného nároku. Najvyšší súd teda teraz vlastne zisťuje, že skoršie pochybenia krajského súdu boli odstránené. Znamená to zároveň, že dovolacie rozhodnutia najvyššieho súdu v tejto veci si neprotirečia.

Za rozhodujúce treba podľa názoru ústavného súdu považovať, v akom rozsahu mohol najvyšší súd vec v dovolacom konaní skúmať. Z ustanovenia § 241 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že v dovolacom konaní možno skúmať len to, či došlo k vadám uvedeným v § 237, či konanie bolo postihnuté inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a napokon či rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd teda nemôže skúmať správnosť, ale ani úplnosť zisteného skutkového stavu, môže iba vychádzať zo skutkového stavu, ako bol zistený okresným súdom a krajským súdom. Samozrejme, z hľadiska procesno-právneho môže najvyšší súd konštatovať existenciu vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktorá spočíva napr. v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutí nižších

súdov z toho aspektu, či sa odvolací súd dostatočne zaoberal rozhodnými skutočnosťami dôležitými pre správne posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku.

Vzhľadom na to, že hlavným dôvodom nespokojnosti sťažovateľky je jej presvedčenie o nesprávnosti hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. o neúplnosti vykonaného dokazovania, treba zdôrazniť, že týmito námietkami sťažovateľky (znamenajúcimi nesprávne ustálenie skutkového stavu okresným súdom a krajským súdom) najvyšší súd nebol oprávnený zaoberať sa.

Pokiaľ sťažovateľka chcela dosiahnuť, aby ústavný súd preskúmal správnosť skutkových zistení (hodnotenia dôkazov a úplnosti vykonaného dokazovania), musel by sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy napadnúť aj postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 48/2013, ako aj jeho rozsudok z 8. októbra 2014, čo sa však nestalo, keďže podaná sťažnosť smeruje len voči najvyššiemu súdu.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2016